

dialectes): això li permet a Saisset jugar amb el mot i fer-lo rimar amb *la pòu*, forma rossellonesa del que significa 'por, temor': «me vull fê 'n pou / que, de tan fondo, farà pou» ('farà por de tan fondo') (*Perpiny.*, 36).

A l'altre extrem, l'alcoià MGadea escriu sistemàticament *un pòu* (*T. del Xè* I, 23, 216, 239, 332). Però en el mateix P. Val. l'hem trobat rimant amb tancada a la fi del S. xv. A juí d'En Giner i March (1955) es tracta allà d'una pronúncia de procedència rústica, car en diverses localitats on part de la població ho diu amb oberta (a les ciutats mateixes d'Alcoi i Val.) n'ha notat d'altres, de llenguatge més conservador, que deien *póu*. Aquesta mateixa coexistència vaig observar jo en moltes localitats valencianes (Morella, Albocàsser, Coves, Peníscola, Bétera, Pobla de Vallbona, Carcaixent, Sumacàrcer, Montaverner), i si bé en alguns casos no fou tan clar, en bastants es notava la distinció observada per Giner.

Per al límit geogràfic, vaig constatar que en tot el Maestrat i PnaCast. (tots dos, lato sensu) diuen *póu*, 14 localitats, des de Fredes a Castelló, més les ja citades on vaig sentir-ho de les dues maneres; més enllà continua la *ó* al llarg d'una franja occidental (Petrer, Olocau, Llíria, Llombai, Rafelcofer, l'Olleria, Montesa, Font d. I. Figuera), però a l'Horta i zona veïna vaig trobar *póu* (des de Puçol, fins a Ribaroja, Torís, Montroi i Carlet, sis pobles), i seguint encara per la Ribera alta i mitjana (Énova, Antella, Roglà, Canals, on Giner havia oït *póu*). En la llarga zona des d'Albaida a Valldigna, Vall de Rugat, Gandia, fins a l'Assafor, Segària, Xàbia, i arribant fins a Benissa i Vall de Guadalest, *póu* restava unànime (14 pobles). *Póu* reprenia des del peu Nord de Mariola (Alfafara, Bocairent etc.) per tota la zona SO. (Onil) fins a Elx, el Pinós i Crevillent: 14 localitats, incoherent-hi l'extrem SO., on *póu* apareix diferenciatiu en *póu* (Camp de Mirra, Alguenya, Mondèver, el Pinós i els dos Fondons; també a Torís vacil·laven entre això i *póu*). Observava Giner que a la capital valenciana la oberta guanya terreny i ja hi predomina.

El fenomen ha tingut molt poca extensió a Mall. (tres pobles de l'E. segons *AlcM*) i no l'he constatat enlloc a les Illes menors ni en català oriental (fins a la part Sud i extrem-Oest d'aquest tinc notes de *póu*: Masllorç, Clariana de Cardener i StLlorenç dels Pitius). Però en l'occidental està molt estès per la part NO., sobretot en el Segre mitjà i Urgellet, i des del Montsec, a part d'alguna àrea del SO. (Torrebesses, 1935, Fraga, BDC iv, 43); tanmateix *póu* es manté en indrets conservadors, fins dins d'aquella zona: Maials (1935), Castellàs (1964) i tota la Vall de Cardós (1934), sense comptar alguns pobles d'allà, que vacil·laven entre els dos timbres (Noves, Bellestar, Freixa, 1964). Però fora d'això, *póu*, començant ja al peu SO. del Cadí (Lavansa, Ogern), per l'Alt Urgellet (Ars, Guils, Tor de Vall Ferrera), i general pel Pallars Sobirà (des de Montcortès, Sort, Assua, Aídí), el Flamicell fins a Cabdella, la Vall de Boí (Barruera, 1953), i fins a l'Alta Ribagorça (Betesa, 1957).

En el domini rossellonès, el timbre obert en el Vallespir central: Ceret, Arles; i d'aquí cap al NE., a Viviers, Elna, Cornellà del Bèrcol, Cabestany, St. Nazari i Canet; després només vaig trobar-ne ací i allà alguns casos a Conflent o tirant cap allà (Sta. Coloma de Tuïr, Vilafranca, i un de poc clar a l'Alta Cerdanya: a Vedrinys). En canvi el timbre tancat, allà amb el diftong reduït a *pú*, es manté per totes les Alberes, des de Cotlliure i Argelers; a tots els pobles dels Aspres, i des de cap a Perpinyà (Vilanova de Raó) reprenen continu per tota la Salanca, i els pobles de l'Agllí i de les Corberes (fins al Barcarès, Pià, Espirà, Perestortes, Salses i Perillós); després és la forma molt dominant per tot el Conflent i Canigó (Corbera, la Bastida, Bula, Casafabre, Torinyà; i des de Nefiac en amunt, fins a Nyer almenys, 1959-60).

Com es va notar temps ha, es podia esperar que *pou* es diferenciés en *peu segons la norma de *vou* > *veu* i anàlegs. Si el canvi va fracassar en aquest mot és perquè hi hauria hagut una homonímia insuportable amb *peu* part del cos, de PEDEM (*LleuresC*, 251-2). Però la reacció contra això és possible que no fos d'efectes enterament generals, i que vagi quedar algun rastre d'una forma diferenciada, a despit de l'embaràs homonímic. A la Bna. vella hi ha el carrer bastant important del *Peu de la Creu* (entre els de Ponent i els Àngels) que sempre m'ha semblat denominació singular i prou sorprenent: allò eren afores del barri de Raval fins al S. XVIII, i és possible que un carrer passi per davant d'una creu de terme o altre; concebible, en lloc d'això dir «pel peu». Però? En el Dietari de J. Pujades, a. 1601-5, se cita ja: al carrer de Cap de Tàpies tras los Àngels y *Peu de la Creu*» (p. 199); però també hi ha, en un altre passatge, «des del cantó de la plaça d'en Camprodó vers lo carrer del *Pou* de la baixada de Sant Miquel» (p. 219); i sembla com si hi hagués una variant o una esmena en la forma *pou* d'aquest passatge, car en citar-lo Cases Homs a l'índex (p. 430) hi afegeix: «(Pou?)»

Segons la norma de fonètica alt-aragonesa hi ha metafoia -o-u > -ú-o en mots d'aqueixa estructura: *cumo*, *curto*, *lugo*, *muto*, *turmo*, *urmo*, *bulco* etc. (BDC xxiv, 166ss.), i en molts noms de lloc de la zona ja catalana, des de l'Isàvena i alta Ribagorça (*Ginestuso*, *Puyetugo*, *Recunco*, *Campo-reduno*, *Coma-lo-furno*, E. T. C. I, 129, 131, 136, 146, 147; II, 53); doncs, en aquesta zona apareix sovint *púso* o *púbo* com a nom de deus; i com a orònim, en llocs on sembla haver-hi rastre de pous, tolls i cisternes, o bé clots fondos: començant ja a l'esquerra de la Noguera (*Serreta del púso* dalt de la Serra de Sant Gervàs, damunt Casterner, *Font del púso* entre Sopeira i el Sas de Cornudella); però a tot l'Isàvena són molts els *puço*, i el *Puñél* a les Viles del Turbó (1957); el diminutiu *los Pusóls* a Llastarri, damunt Sopeira. És sabut que *Puçol*, poble val. prop del Puig de Santa Maria, passa per ser forma mossàrab d'aquest mateix diminutiu. Hi ha bastants casos de *Puçols*, *Pucoles*, escampats per la toponímia valenciana. I d'altres de *Putxol(s)*, en zones no apitxades com a nom d'un indret fondo o paratges